

питання безпеки кіберпростору, боротьби з кіберзлочинністю є актуальним як на міжнародному рівні, так і на рівні окремої країни, потребує подальшого розгляду і вивчення науковою спільнотою.

Література

1. Савчук Н.В. Кіберзлочинність: зміст та методи боротьби. *Теоретичні та прикладні питання економіки*. М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т конкурентного сусп-ва; зб. наук. пр. Київ: Вид.-поліграф. центр «Київ. ун-т», 2009. Вип. 19. С. 338–342.

2. Конвенція про кіберзлочинність. № 994_575 від 23.11.2001 р. Ратифікована від 07.09.2005. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_575#Text.

3. Голіна В.В., Головкін Б.М. Кримінологія: Загальна та Особлива частини. Навчальний посібник. Харків: Право, 2014. 513 с.

4. Пфо О.М. Основні поняття і класифікація кіберзлочинності. Актуальні задачі та досягнення у галузі кібербезпеки. Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 23–25.11.2016 р. Кропивницький: КНТУ, 2016. С. 33-34.

5. Мещеряков В.А. Основы методики расследования преступлений в сфере компьютерной информации: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Воронежский государственный университет, 2001. 386 с.

6. Музика А.А. Законодавство України про кримінальну відповідальність за «комп'ютерні» злочини: науково-практичний коментар і шляхи вдосконалення. Київ: Вид. Паливода А.В., 2005. 120 с.

УДК 343(043.2)

Гуменюк К. М., студентка,
Хмельницький університет управління і права ім. Леоніда Юзькова,
м. Хмельницький, Україна
Науковий керівник: Плисюк Н. М., к.ю.н., доцент

ОБ'ЄКТИВНА СТОРОНА ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТАТТЕЮ 307 ККУ

До незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів належать злочини, передбачені ст.ст. 305-320 Кримінального кодексу (далі - КК) України, а також певні дії (чи бездіяльність), передбачені КУпАП [1].

Об'єктивна сторона складу злочину, передбаченого ст.307 КК України визначає такі дії: незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання з метою збуту, а також незаконний збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів. Для наявності складу злочину досить вчинення хоча б однієї із зазначених дій. Визнання передбачених ч.1 ст.307 КК України альтернативних видів злочинної поведінки одним злочинном мало б

означати, що всі вони є обов'язковими ознаками об'єктивної сторони складу злочину, а допущення окремих із них не утворює закінченого складу злочину. На думку автора, передбачені ч. 1 ст. 307 КК України види злочинної поведінки єдиного складу злочину не утворюють.

Як зазначає Н.А. Мірошниченко [2], в аналізованому складі злочину альтернативним є його елемент, що полягає в одній із перелічених дій: виготовленні, придбанні, зберіганні, пересиланні, перевезенні, збуті наркотичних речовин. У першу чергу при дослідженні варто визначити поняття, які будуть застосовуватися в даній статті та їх стислий опис. Дані визначення зафіксовані на законодавчому рівні в Законі України «Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори» [3] та описані в Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06.05.2000 р. за № 770. Визначення, наведені в зазначених нормативно-правових актах, мають велике значення для правильної кваліфікації суспільно небезпечного діяння.

КК України містить розділ XIII «Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення», абсолютна більшість статей якого прямо чи опосередковано передбачає відповідальність за вчинення злочинів пов'язаних з наркотичними засобами та речовинами (ст. 305-324) [4].

Під незаконним виробництвом слід розуміти виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів з використанням механізмів, промислових ліній і комплексів тощо. Причому виробництво передбачає систематичну, постійну злочинну діяльність, що здійснюється, як правило, на професійній основі і з професійним обладнанням.

Незаконне виготовлення – це будь-які дії, внаслідок яких були отримані наркотичні засоби, психотропні речовини або їх аналоги. Під виготовлення підпадають і дії з переробки, рафінування (очищення) з метою підвищення їх концентрації або наркотичного ефекту. Відповідальність за ст. 307 настає незалежно від способу виготовлення (в домашніх чи лабораторних умовах, шляхом хімічних реакцій тощо), їх вигляду та кількості. Незаконне виготовлення утворює закінчений склад злочину з моменту, коли почали вчинятися дії, спрямовані на одержання таких засобів чи речовин, готових до вживання, або на рафінування чи підвищення у препаратах їх концентрацію. Наприклад, зрізання зелених головок маку, їх надрізи та вилучення опію-сирцю, висушування зрізаних стебел, коробочок маку всіх сидів після вилучення з насіння, подрібнення та інші дії з метою одержання концентрованого засобу є виготовленням наркотиків. Способи виготовлення на кваліфікацію не мають. Закінченим злочин вважається з моменту фактичного отримання (виходу)

наркотичних засобів або психотропних речовин.

Придбання – це отримання наркотичних засобів або психотропних речовин у самого виготівника або інших осіб (купівля, отримання в обмін, в рахунок сплати боргу, в дарування або позики, а також привласнення знайденого). Причому придбання може бути як відшкодувальним, так і безвідплатним. Під придбанням розуміється також збирання залишків наркотиковмісних рослин на поживних земельних площах після зняття з них охорони, на земельних ділянках громадян, а також збирання таких дикорослих рослин чи їх частин на пустирях. Не визнається незаконним придбання наркотичних засобів або психотропних речовин за виданим на законних підставах рецептом лікаря, а також відповідно до статті 5 Закону України «Про заходи протидії незаконному обігу...», для одержання доказів злочинної діяльності, пов'язаної з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, працівникам органів (підрозділів), яким надано право здійснювати оперативно-розшукову діяльність, за постановою начальника відповідного органу, погодженою з прокурором, дозволяється проведення операції щодо придбання наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів — оперативної закупки. Порядок проведення оперативної закупки визначається нормативним актом Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, погодженим з Генеральною прокуратурою України та Міністерством юстиції України. В таких випадках у діях осіб, які придбали ці засоби й речовини, складу злочину не має. Придбання є закінченим злочином з моменту фактичного отримання наркотичних засобів або психотропних речовин.

Під зберіганням слід розуміти фактичне володіння наркотичними засобами або психотропними речовинами (при собі, в приміщенні, в тайнику чи інших місцях). Причому для кваліфікації вчиненого не має значення, чи є винний власником чи ні, здійснюється зберігання тимчасово або постійно, а також місце зберігання. Зберігання може здійснюватися як таємно, так і відкрито. Під зберігання підпадає також носіння наркотичних засобів і психотропних речовин. Зберігання цих предметів є триваючим злочином. Він вважається закінченим вже з моменту первинного фактичного володіння ними.

Перевезення – це переміщення наркотичного засобу або психотропної речовини з одного місця в інше будь-яким транспортним засобом, по землі, воді або у повітрі. Цим поняттям охоплюється переміщення зазначених засобів або речовин як з одного населеного пункту в інший, так і в межах однієї адміністративно-територіальної одиниці. Для визначення перевезення незаконним не має значення чи є особа власником або користувачем транспортного засобу, а також спосіб транспортування, відстань на яку перевезено зазначені засоби і речовини, та місце їх зберігання. Від перевезення наркотичних засобів, психотропних речовин і

прекурсорів потрібно відрізняти їх перенесення з одного місця на інше, при якому транспорт не використовується. Перенесення необхідно розглядати як одну з форм зберігання цих засобів і речовин. Пересилання здійснюється у вигляді відправлення багажем або поштою. Закінченим злочин вважається з моменту відправки, незалежно від того, чи отримав адресат наркотичні засоби або психотропні речовини, чи ні. Якщо ж особа була затримана при оформленні документів на відправку, то його дії належить кваліфікувати як замах на пересилку (статті 15 і 307 КК).

Збут – це будь-яка форма передачі або реалізації наркотичних засобів або психотропних речовин, в результаті якої вони переходять у володіння і розпорядження інших осіб (продаж, дарування, обмін, передача і оплата в борг, і навіть введення ін'єкцій іншій особі тощо). Про умисел на збут наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів може свідчити як відповідна домовленість з особою, яка придбала ці засоби чи речовини, так і інші обставини, зокрема: великий й особливо великий розмір; спосіб упакування та розфасування; поведінка суб'єкта злочину; те, що особа сама наркотичні засоби або психотропні речовини не вживає, але виготовляє та зберігає їх; тощо. При цьому слід мати на увазі, що відповідальність за збут таких засобів і речовин настає незалежно від їх розміру. Збут вказаних речовин, поєднаний із схиланням до їх вживання, належить кваліфікувати за сукупністю злочинів, передбачених статтями 307 і 315 КК. Збут є закінченим злочином з моменту передачі наркотичного засобу і психотропної речовини іншій особі, незалежно від того, розпорядилася вона ним чи ні.

Очевидно, що будь-яке незаконне виготовлення, виробництво, придбання, перевезення, пересилання або збут зазначених засобів (речовин) супроводжується їх протиправним зберіганням. Тому за фактом незаконного виготовлення, виробництва, придбання можуть логічно допускатися факти незаконного перевезення, пересилання або збуту. При цьому юридична конструкція складу злочину, передбаченого ч. 1 ст. 307 КК України, не містить теоретичних перешкод у кваліфікації одночасно усіх цих видів злочинного діяння і, до того ж, за ознакою повторності (ч. 2 ст. 307 КК України). Окрім того, в науці права обґрунтовується точка зору, що близько 60 % помилок при кримінально-правовій кваліфікації обумовлюється, саме неправильним вирішенням питань відмежування злочинів, нерозумінням між окремими кримінально караними посяганнями, невмінням обґрунтувати цю різницю в процесуальних документах, а тим самим і пояснити причини зміни кваліфікації [5, с. 454; 6, с. 476].

Отже, склад будь-якого злочину та його правова характеристика, зокрема об'єктивна сторона в кримінальному праві посідає значне місце, оскільки правильна кваліфікація діяння в першу чергу дає відповідь на питання, чи є діяння злочинним чи ні.

Література

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення / Верховна Рада УРСР; Кодекс України, Закон, Кодекс від 07 груд. 1984 р. № 8073-Х.
2. Мирошніченко Н.А., Музыка А.А. Уголовно-правовая борьба с наркоманией. Киев; Одесса: Высшая школа, 1988. 298 с.
3. Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори: Закон України від 15 лют. 1995 р. № 60/95-ВР.
4. Кримінальний кодекс України / Верховна Рада України; Кодекс України, Кодекс, Закон від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III.
5. Брич Л.П. Спільні та розмежувальні ознаки складів злочинів, передбачених ст. 130 КК України «Зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби», із суміжними складами злочинів. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2003. Вип. 38. С. 454–467.
6. Навроцький В.О. Основи кримінально-правової кваліфікації: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2006. 704 с.

УДК 343.132.1(043.2)

Довгаль О.С., студент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Ландецова Ю.О., к.ю.н., доцент

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ОСОБИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

Тема щодо забезпечення прав та законних інтересів особи при проведенні слідчих (розшукових) дій є дуже актуальною, адже вона обумовлюється особливим призначенням, а саме тим, що вони призначені на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні, які обмежують конституційні права та свободи особи.

Для вивчення проблем забезпечення прав та законних інтересів особи при проведенні слідчих (розшукових) дій необхідно проаналізувати наступне: проведення слідчих (розшукових) дій пов'язане передусім з можливим обмеженням таких конституційних прав особи, як право на життя, на повагу до людської честі, гідності, право на свободу та особисту недоторканність, недоторканність житла, невтручання і особисте і сімейне життя тощо. Гарантії прав особи виконують роль засобів, завдяки яким забезпечується можливість виключення чи принаймні мінімізації професійних помилок з боку органів розслідування та правосуддя щодо громадянина [1, с. 156-160].

На думку Л. Лобойка, гарантії прав та інтересів особи разом із гарантіями ефективної діяльності органів, які ведуть кримінальний